

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky

Václav Ingriš

Za vládním radou Ladislavem Červenkou

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky, Vol. 72 (1947), No. 4, D17--D21

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/122805>

Terms of use:

© Union of Czech Mathematicians and Physicists, 1947

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

Za vládním radou Ladislavem Červenkou.

Václav Ingriš, Praha.

Dne 24. dubna 1947 zemřel ve věku 73 let vládní rada Ladislav Červenka, zemský školní inspektor v. v., čestný člen Jednoty československých matematiků a fyziků, čestný předseda Středoškolské sociální péče pro zemi Českou, chevalier de la Légion d'honneur. Jeho šedesátin vzpomněla Jednota československých matematiků a fyziků delším obsažným článkem profesora Q. Vettera v Časopise pro pěstování matematiky a fyziky, roč. 63, str. D 33, jeho sedmdesátých narozenin pak bylo vzpomenu to v Rozhledech matematicko-přírodovědeckých, roč. 23, str. 113.

Svoji vzpomínku na jubilanta začínal tehdy profesor Q. Vetter těmito slovy: „Je věru těžko psáti o vládním radovi Červenkovvi. Jak naléztí vhodná slova, která by naznačila aspoň část toho všeho krásného, co o něm vypravují jeho spolupracovníci, podřízení, žáci, přátelé, co my všichni cítíme, a nerozhněvat si jeho jemnou skromnost, vyhýbající se všem vnějším okázalostem ...“.

Bolestná úloha připadla mně, když jsem měl dne 29. dubna 1947 jako zástupce Jednoty československých matematiků a fyziků a zemské školní rady v Praze prosloviti posmrtnou vzpomínku u rakve tak vynikajícího školského odborníka, jakým byl vládní rada Ladislav Červenka. Pro mne osobně pak to byl úkol tím bolestnější, neboť jsem mu stál po boku ještě za jeho aktivní služby jako jeho přidělený profesor a měl jsem tak příležitost poznati jeho dobré srdce, jeho skromnost a laskavost, jeho péči o zlepšení sociálních poměrů středoškolských studentů i jeho hluboký a stále živý zájem o všechny otázky, týkající se střední školy, zejména pak našich bývalých reálků.

Životní dílo zesnulého vládního rady Ladislava Červenky tvoří plodná činnost učitelská, vzorné zastávání funkce zemského školního inspektora, všestranná a svědomitá práce odborné spisovatel-ská, dlouholetá činnost v Jednotě československých matematiků a fyziků a blahodárné působení v Středoškolské sociální péči.

Narodil se 26. února 1874 v Pardubicích, kde také prožil šťastná a klidná léta svého mládí a kde již v 17 letech na reálce maturoval

s vyznamenáním. Pilným studiem a hlubokým zájmem o literaturu krásnou a odbornou i o cizí řeči nabyt širokého všestranného vzdělání. Již na pardubické reálce se seznámil zásluhou profesora Kolaříka s činností Jednoty matematiků a fysiků, řeše příklady uveřejňované v Časopise Jednoty. Na vysoké škole, zprvu na technice, později na universitě, studoval opět velmi svědomitě, takže již ve 22 letech dosáhl aprobační zkoušky pro střední školy z matematiky a deskriptivní geometrie, a ještě před státními zkouškami byl ustanoven asistentem při reálném gymnasiu v Praze II.

Po krátké době asistování na české technice v Praze u profesora matematiky Blažka ve šk. roce 1895/96 a po vykonaných státních zkouškách působil na reálce v Praze II. a v Praze III. Po vykonání vojenské presenční služby se stal profesorem na reálce v Kutné Hoře a po sedmi letech na reálce v Praze VII. Za svého působení na středních školách měl vládní rada Červenka to štěstí, že působil s řadou vynikajících učitelů a odborníků. Již na pardubické reálce jako student poznal autora dějin deskriptivní geometrie profesora Lavičku a pozdějšího profesora matematiky na české technice v Praze M. Vaněčka. Na reálce v Praze II. konal zkušební rok u pozdějšího profesora brněnské techniky Antonína Suchardy a jeho ředitelem tu byl pozdější profesor deskriptivní geometrie na české technice v Praze Vincenc Jarolímek. Na reálce v Kutné Hoře byl za Červenkovu působení ředitelem znamenitý matematik a metodik a autor vzorných učebnic geometrie pro vyšší třídy středních škol Alois Strnad. Není tedy divu, že se nadaný a po odborné stránce dobře připravený profesor Červenka vypracoval také na zdatného učitele a znamenitého metodika. Že byl Červenka vynikajícím učitelem, o tom svědčí nejen to, že byl později pověřen funkcí zemského školního inspektora, nýbrž i radostné vzpomínky jeho bývalých žáků to potvrzují. Dovedl u nich nenásilně vzbudit lásku a nadšení pro své zamilované předměty a vychovávali je v ušlechtilé lidi a opravdové charaktery. Jeho úspěšné působení na reálce v Praze VII. přerušila pak první světová válka, z níž se vrátil až po převratu.

A tu již nastoupil službu u zemské školní rady v Praze jako zemský školní inspektor, přejímaje tím úkol daleko těžší a odpovědnější, býti pedagogickým a didaktickým rádcem a učitelem učitelů středoškolských. I na tomto poli své činnosti získal si vládní rada Červenka svým osobním působením, svými odbornými znalostmi i širokým rozhledem a znalostí lidských povah nemalé zásluhy. Jaký byl poměr profesora Červenky k žákům, takový byl i poměr zemského školního inspektora Červenky k profesorům: přátelský a otcovský. Nenásilně, bez výtek i nařizování, ale radou, přesvědčováním a povzbuzováním budil u svých učitelů lásku a zájem o předměty, jimž učili. Nikdy neříkal učitelům „musíte to dělat tak

a tak“, ale vždy mu taktně poradil svým známým způsobem „na jiné škole jsem viděl učitele, který to dělal tak a tak, zkuste to také a sdělte mi své zkušenosti“. Inspektor Červenka se rád dal také poučiti. Vzpomínám si, že mně po inspekci říkával: „To je zvláštní, že se člověk na každé inspekci zase něčemu novému naučí a někdy i u učitele, u něhož by to ani nečekal“. Dozorčí činnost nepůsobila mu zvláštní potíže. Konal ji rád a z inspekci se vracel zpravidla s veselou myslí, zejména když viděl úspěchy při školní práci. A přece jsem byl někdy svědkem i smutku v jeho tváři. To bývalo tenkrát, když přece jen se některý profesor dopustil nějakého poklesku a on jako dozorčí orgán měl zakročit. Pak býval nešťasten, zejména když vinník byl ženat a byli by trpěli za jeho provinění i jiní, žena a děti. Disciplinární případy, ať žáků či učitelů, působily mu trpké chvíle a velké starosti. Často mi říkával: „Inspektorská funkce by byla krásná, kdyby nebylo při ní disciplinárních případů, jimiž se musí inspektor také zabývat“. Dovedl jsem si proto vysvětliti, když jsem mezi korespondencí, kterou mně při svém odchodu z úřadu do pense odevzdal, našel také jeho žádost, ve které žádal po jednoročním působení v dozorčí službě ministerstvo školství a osvěty za zproštění inspektorské funkce, proč tak učinil. Odůvodňoval své rozhodnutí tím, že se svou povahou právě pro tuto nepříjemnou stránku dozorčí služby k ní nehodí. Ministerstvo školství a národní osvěty však jeho žádosti nevyhovělo, vědělo, koho by ztratilo. A když po patnáctiletém působení v této funkci odcházel vládní rada Červenka do výslužby, uvědomil ho pan ministr školství a národní osvěty vlastnoručním dopisem o tom, že vláda republiky mu vyslovila při jeho odchodu do trvalé výslužby zvláštní dík a uznání za jeho vynikající činnost v úřadě zemského školního inspektora a úspěchů plné působení na poli školské i vědecké kultury vůbec.

Vládní rada Ladislav Červenka má také zásluhy o vybudování francouzského reálného gymnasia v Praze. Francouzská vláda ho jmenovala za tyto zásluhy rytířem Čestné legie.

Obsáhlá byla také Červenková činnost v různých komisích pro reformu a osnovy středních škol při Jednotě československých matematiků a fysiků a při ministerstvu školství a národní osvěty a v sekci VI. sjezdu československých přírodovědců, lékařů a inženýrů v Praze v r. 1928 pro matematické a přírodovědné vyučování. O výsledcích prací v těchto komisích referoval vládní rada Červenka ve Věstníku českých profesorů a ve Věstníku uvedeného sjezdu.

Výčet jednotlivých Červenkových článků a referátů o učebnicích matematiky a deskriptivní geometrie, o vyučování matematice a deskriptivní geometrii, o odborné terminologii a učebních pomůckách jest uveden ve výše citované jubilejní vzpomínce profesora Q. Vettera.

Velmi cennou pomůckou pro učitele středních škol jest Červenková „Přednáška o vyučování matematice (s deskriptivní geometrií) na středních školách, zvláště reálkách, proslovená v poradě profesorů matematiky šesti českých pražských reálek dne 3. dubna 1925“ a „Poznámky o vyučování přírodním vědám na středních školách“ z r. 1930. Obě tyto práce nebyly vytištěny, byly jen rozmnoženy a dány odborníkům na ústavech. Nejsou to soustavné práce metodické, jsou v nich podány jen zkušenosti, jichž Červenka nabyl dlouholetou činností inspektorskou, jsou to však velmi cenné metodické pomůcky pro učitele, i když jsou psány formou stručnou a zhuštěnou. Jest jen litovati, že nebyly vydány tiskem.

Nejvýznačnější z Červenkových prací jsou jeho učebnice aritmetiky pro I. až III. třídu středních škol, které vyšly v několika vydáních a byly vydány také v jazyce slovenském a podkarpatoruském.

Zemský školní inspektor Červenka dbal také, aby se při vyučování užívalo správné mluvy, přesné terminologie a jednotné symboliky. Účastnil se proto velmi horlivě s profesory Dr. Vojtěchem, Dr. Vyčichlem a se mnou prací v komisi pro jednotné názvosloví v matematice a deskriptivní geometrii, které pak bylo Jednotou československých matematiků a fysiků přijato a jako závazné pro české školy obecné, měšťanské, střední a odborné schváleno ministerstvem školství a osvěty pod názvem „Názvy a značky elementární matematiky“.

S životem a úkolem naší Jednoty seznámil Červenku již jeho učitel matematiky a deskriptivní geometrie na reálce v Pardubicích profesor Kolařík, který byl tehdy na reálce jednatelem Jednoty. Proto se také abiturient Červenka hned po příchodu na pražskou techniku účastnil veškerého spolkového života Jednoty jako její horlivý člen, později knihovník a zpravodaj. Odchodem z Prahy na reálku v Kutné Hoře byla mu sice další spolková činnost v Jednotě znemožněna, ale hned po příchodu z Kutné Hory na reálku v Praze VII. stal se Červenka opět knihovníkem Jednoty, později pak stálým členem výboru a účastnil se prací v různých sekcích a komisích Jednoty. Za svou horlivou práci v Jednotě a za zásluhy o její rozvoj byl jmenován jejím čestným členem a v roce 1934 zvolen na tři léta i jejím předsedou.

Vládní rada Ladislav Červenka byl nejen znamenitým učitelem, vychovatelem a inspektorem, nýbrž i opravdovým přítelem a dobrodincem české studující mládeže. Pečoval vždy o to, aby každý nadaný žák, i když nemajetný, mohl studovati. Usiloval proto o vybudování velké organizace, ve které by se soustředila veškerá sociální péče a zdravotní péče o středoškolské studentstvo. A tak došlo v r. 1922 z jeho popudu nejprve k založení „Středoškolské

sociální péče v Praze“, z níž vybudoval jako její předseda významnou sociální organizaci, která se stala důležitou složkou sociální práce v Praze. V roce 1927 pak došlo zásluhou Červenkovou k sjednocení středoškolské sociální péče v celých Čechách a k ustavení „Středoškolské sociální péče pro Čechy“, jejímž předsedou byl po celých devět let. Za jeho předsednictví byl koupen velký činžovní dům v Praze II., Dittrichova ul.; který byl značným nákladem upraven pro účely dívčího internátu. Za jeho vedení vybudovala Středoškolská sociální péče pro Čechy velké rekreační tábory pro hochy na Koutech, v Padolí na Moravě a zřídila dívčí letní zotavovnu v Hřešihlavech. Za zásluhy, jichž si vládní rada Červenka získal o Středoškolskou sociální péči pro Čechy, zvolil ho sbor delegátů při jeho odchodu do výslužby čestným předsedou spolku a zřídil na jeho počest v tehdejších třech rekreačních táborech po jednom stipendijním místě, které každé nese jméno vládního rady Ladislava Červenky.

Ani po odchodu do výslužby v roce 1935, kterou trávil ve svých rodných Pardubicích a v nedalekých Cholticích, neztratil vládní rada Červenka zájem o školu a o vše, co souviselo s jejím životem. Také jeho zájem o život v naší Jednotě byl stále živý. Dopisy, které jsem od něho dostával, byly plny dotazů o nových reformních snahách v našem školství. Stále, jako by byl v aktivní službě, sledoval, kde jeho bývalí profesori působí, zda ten či onen ještě žije, a ještě v minulém roce si vyžádal ode mne jako v letech minulých i program maturitních zkoušek, aby mohl sledovat, kdy se na jednotlivých ústavech maturuje a kdo při zkouškách maturitních předsedá. Dovedu si dobře představit, s jakým zájmem si asi program prohlížel a jak se mu vybavovaly vzpomínky na doby, kdy sám při zkouškách předsedal. V tomto školním roce už se maturit nedočkal. Odešel nám ještě před jejich zahájením tam, odkud není návratu ...

Louče se se zesnulým v pardubickém krematoriu končil jsem těmito slovy:

„Drahý pane vládní rado!

Po letmém vylíčení Vaší celoživotní tak úspěšné práce nastává pro mne okamžik přetěžkého rozloučení s Vámi. Jménem zemské školní rady v Praze a jménem Jednoty československých matematiků a fyziků děkuji Vám za vše, čím jste se zasloužil o naše střední školství, o odbornou přípravu nesčetných žáků pro život i o jejich mravní výchovu. Neméně vděčně děkuji Vám za Vaši plodnou činnost odborně literární i za Vaši velkou a záslužnou činnost pedagogickou a didaktickou ve službě dozorců, která byla u Vás vždy prodechnuta vřelou láskou k naší střední škole, k jejím žákům i k jejím učitelům. V dějinách našeho středního školství i v kronice Jednoty československých matematiků a fyziků zůstane Vaše jméno zapsáno trvale na místě nejpřednějším.“